



Berki Gabriella: Családtámogatás – 12 olvasólecke (2020.)

 <p>Családtámogatás</p> <p>6. lecke</p>	 <p>Oldalszám: 8 Olvasási idő: kb. 30-35 perc (+ olvasmányok)</p>	<p>„Kétség sem fér hozzá, hogy a család és az otthon az, amely által az emberi társadalom legnagyobb erényei születnek, erősödnek és táplálkoznak.”</p> <p>Sir Winston Churchill</p>
--	--	--

A családi pótlék – a nevelési ellátás és az iskoláztatási támogatás I.

Tanulási útmutató

Ez a Családtámogatás kurzushoz készült, **12 olvasóleckéből álló digitális tananyag**. A Családtámogatás kurzus keretében a családokat körülvevő társadalmi és jogi környezetet vizsgáljuk különös tekintettel arra az eszközrendszerre, amely a **gyermekvállalás előmozdítását** és a **gyermeknevelés támogatását** szolgálja. Minden leckéhez kapcsolódóan egy olvasólecke-fájlból (mint ez itt!), és egy ppt-ből áll. Az olvasólecke tartalmazza a lecke törzsanyagát, míg a ppt. a kapcsolódó fogalmakat, jogszabályhelyeket, további olvasmányokat, valamint ellenőrző kérdéseket és feladatokat.

A tananyag teljes elsajátításához **mindkét anyag áttanulmányozása szükséges**, továbbá az azokban foglalt jogszabályok és olvasmányok áttekintése. Javaslom, előbb tekintse át az olvasóleckét és csak ezután olvassa át a ppt-t. Amennyiben a ppt-ben szereplő ellenőrző kérdésekre helyesen tud válaszolni, úgy **a tananyagot sikeresen elsajátította**.

Amennyiben a tananyag elsajátításával kapcsolatosan kérdése van vagy segítségre van szüksége, szívesen állok rendelkezésre a berkig@juris.u-szeged.hu e-mail címen.

Sok sikert kívánok a tanuláshoz!



A lecke tartalma és felépítése

1. Bevezetés
2. A családi pótlék célja
3. A nevelési ellátásra való jogosultság
4. Az iskoláztatási támogatásra való jogosultság

1. Bevezetés

Ebben (és a következő) leckében a **családi pótlékra vonatkozó jogi szabályozást** tekintjük át, amelynek alapvető forrása a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (Cst.) 6-15. §-a, illetve a Cst. végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (Cst. vhr.) 5-14. §-a.

KÖTELEZŐ OLVASMÁNY:

Családi pótlék - nevelési ellátás, iskoláztatási támogatás,
<https://cst.tcs.allamkincstar.gov.hu/ell%C3%A1t%C3%A1sok/csal%C3%A1dip%C3%B3tl%C3%A9k.html> (utolsó belépés: 2020. szeptember 15.)

Ahogy azt már említettük az 5. leckében, 2010-ben a családi pótlékot két ellátási formára – nevelési ellátásra és iskoláztatási támogatásra – bontották és tanköteles korú gyermek esetén a tankötelezettség teljesítéséhez kötötték. A változtatást a jogalkotó a következőképpen indokolta:

A családi pótlék - a családtámogatási ellátások egyik legfontosabb elemeként - a tanköteles korú gyermek esetében annak iskoláztatási költségeihez nyújtott állami hozzájárulás. Az ellátás célja és funkciója hangsúlyozottan a tanuláshoz kapcsolódó kiadások részbeni átvállalása. A magyar állam így próbál hatékony és érdemi segítséget nyújtani a gyermeket nevelő szülők anyagi terheinek csökkentéséhez.

Rendkívül fontos, hogy a családok érezhető támogatást kapjanak a gyermekek felneveléséhez, iskoláztatásához. Ugyanakkor az is állami érdek, hogy az iskolás korú gyermekek maradéktalanul eleget tegyenek tankötelezettségüknek. A tanulmányok elhanyagolása, a gyakori, valós okkal nem igazolható hiányzások - amellyel, hogy a gyermek személyes életperspektíváját is negatívan befolyásolják, - rombolják a társadalom morális értékrendjét is.

A társadalom és az állam részéről is megfogalmazódó elvárás, hogy a szülők eleget tegyenek gyermeknevelési kötelezettségeiknek, és a gyermekekre tekintettel juttatott támogatásokat az ő érdekükben használják fel. A felnövekvő generáció létfenntartási esélyeit az oktatásban, képzésben való részvétel képes megteremteni, az oktatásnak alapvető szerepe van a szegénységhez vezető társadalmi tényezők kiküszöbölésében, ezért a családtámogatási ellátásoknak ösztönöznie kell a szülőket tanköteles gyermekeik iskoláztatására. A családi pótlék jelenlegi rendszere ezt a feladatát nem képes betölteni, ezért indokolt visszatérni azokhoz a korábbi szabályokhoz, melyek alkalmazásával be lehet avatkozni, ha a szülő nem teljesíti kötelezettségeit.

A fentiekre figyelemmel minden létező eszközzel arra kell törekedni, hogy valamennyi gyermek teljesítse a tankötelezettségét. Látni kell, hogy az alacsony iskolázottsággal rendelkezők foglalkoztatási rátája ma alig haladja meg a 27 százalékot, és egyre növekszik azon fiatalok száma, akik megfelelő iskolai végzettség hiányában egyáltalán nem tudnak belépni a munkaerőpiacra. A törvény alapvető célja éppen ezért az, hogy az állam egyértelmű üzenetet fogalmazzon meg arról, hogy az iskolakerülés, az indokolatlan hiányzás túrhetetlen magatartást jelent és a családi pótlék tekintetében is következményeket von maga után.

A módosítás egyrészt terminológiai változásokat vezet be. Más részből különbséget tesz a tanköteles, illetőleg a nem tanköteles korú gyermek támogatásának elnevezésében.

2. A családi pótlék célja

A Cst. 6. § értelmében a családi pótlék olyan **rendszeres pénzellátás**, amellyel a gyermek nevelésével, iskoláztatásával járó költségekhez az állam havi rendszerességgel járó támogatást nyújt.

Bár a családi pótlékot főszabály szerint **pénzbeli ellátásként** folyósítják, a jogszabály lehetőséget ad arra, hogy – védelembe vett gyermek esetén, a gyámhatóság határozata alapján – a családi pótlékot **természetbeni formában** nyújtsák.

A védelembe vétel szabályait a Gyvt. VIII. fejezete tartalmazza.

Itt találjuk a családi pótlék természetbeni juttatásának részleteit is, miszerint a gyámhatóság – bizonyos esetek kivételével – a következő feltételek **együttes fennállása** esetén dönthet a természetben folyósítás mellett:

- ha a gyermek veszélyeztetettsége elsősorban elhanyagolása miatt áll fenn, és
- a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, és
- alappal feltételezhető, hogy a családi pótlék célzott felhasználásával a gyermek fejlődése a családi környezetben biztosítható.

A családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása **legfeljebb hat hónap időtartamra**, a döntést követő második hónap első napjával kezdődően rendelhető el. A családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása a feltételek fennállása esetén **ismételten elrendelhető**.

Ilyen esetben a gyámhatóság a gyermek mellé **eseti gyámot** rendel ki.

KÖTELEZŐ JOGANYAG:

Cst. 6. §

Gyvt. 67/A-68/C. §§

3. A nevelési ellátásra való jogosultság

NEM TANKÖTELES GYERMEK UTÁN JÁRÓ NEVELÉSI ELLÁTÁS

A nevelési ellátásra különböző személyi körök jogosultak a **nem tanköteles korú gyermekre** tekintettel, a gyermek **tankötelessé válása évének október 31-éig**:

(1) **szülő**; átfogó kategória, ide tartozik:

- vér szerinti
- örökbe fogadó
- quasi örökbefogadó szülő: aki a gyermeket örökbe kívánja fogadni és az eljárás már folyamatban van
- szülővel együtt élő házastárs
- szülővel együtt élő élettárs, ha legalább egy éve – bizonyíthatóan – élettársak

(2) **nevelőszülő** (lehet Ptk. szerinti hozzátartozó, aki vállalja a gyermek nevelését, vagy a jogszabályi követelményeknek megfelelői, nevelőszülői végzettséggel rendelkező személy);

(3) gyám (a Ptk. és a Gyvt. szabályai egyaránt alkalmazandóak);

(4) akinél a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték (az ideiglenes hatályú elhelyezést a Gyvt. X. fejezete szabályozza)

HA a gyermeket saját háztartásában neveli.

KÖTELEZŐ JOGANYAG:

Cst. 7. § (1) a)

Gyvt. 72-76. §§

(5) gyermekotthonban nevelt gyermek esetén a **gyermekotthon vezetője** (a gyermekotthonra vonatkozó szabályokat szintén a Gyvt. tartalmazza)

(6) **szociális intézményben elhelyezett gyermek esetén az intézmény vezetője** – lásd a Cst. értelmező rendelkezéseit: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben szabályozott ápolást-gondozást, rehabilitációt, valamint átmeneti elhelyezést nyújtó bentlakásos intézmény;

(7) a **büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka** vagy a **javítóintézet igazgatója** a büntetés-végrehajtási intézet anya-gyermek részlegén vagy a javítóintézet fiatalokú és gyermeke együttes elhelyezését biztosító részlegén elhelyezett gyermek esetén.

KÖTELEZŐ JOGANYAG:

Cst. 7. § (1) b-c)

Cst. 4. § e)

Gyvt. 57-59. §§

A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) a tankötelezettség korhatárát 16 éves korra szállította le. Az alábbi szabályok célja, hogy biztosítsa, hogy a legsúlyosabb állapotú, sajátos nevelési igényű gyermekek akkor is megkaphassák a családi pótlékot, ha tizenhat éves koruk betöltését követően tanulmányokat már nem folytatnak. Ilyen esetben a családi pótlék - nevelési ellátásként - a gyermek nagykorúvá válásáig járna.

Nevelési ellátásra jogosult még a gyermekre tekintettel folyósított **iskoláztatási támogatásra való jogosultság megszűnésének időpontjától a gyermek tizennegyedik életévének betöltéséig**

a fenti (1)-(6) személyi körökben megjelölt személyek (tehát valamennyi, a bv parancsnok kivételével)

a következő esetekben:

(a) a tizenhatodik életévét betöltött, a sajátos nevelési igény tényét megállapító szakértői vélemény alapján **középsúlyosan vagy súlyosan értelmi fogyatékos, illetve siketvak gyermekekre** tekintettel,

b) azon tizenhatodik életévét betöltött gyermekekre tekintettel, aki tankötelezettségét **fejlesztő nevelés-oktatás, vagy fejlesztő iskolai oktatás keretében teljesítette**,

c) a tizenhatodik életévét betöltött azon gyermekekre tekintettel, aki a tankötelezettsége megszűnését követően súlyos betegsége vagy fogyatékosága következtében **önálló életvitelre képtelen és önkiszolgálási képessége hiányzik**.

KÖTELEZŐ JOGANYAG:

Cst. 7. § (3)

SAJÁT JOGON JÁRÓ NEVELÉSI ELLÁTÁS

Saját jogán jogosult nevelési ellátásra az, aki a következő **feltételeket egyidejűleg teljesíti**:

(1) a tizennyolcadik életévét betöltött

(2) **tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy** – lásd a Cst. értelmező rendelkezéseit: a tizennyolcadik életévének a betöltése előtt munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek egészségi állapota a rehabilitációs hatóság minősítése alapján a tizennyolcadik életévének a betöltése előtt sem haladja meg az 50%-os mértéket, és ez az állapot legalább egy éve tart, vagy előreláthatólag legalább egy évig fennáll;

(3) iskoláztatási támogatás már nem jogosult.

Az iskoláztatási támogatásra való jogosultság megszűnésétől **időbeli korlát nélkül jár** az ellátás a feltételek fennálltáig.

KÖTELEZŐ JOGANYAG:

Cst. 7. § (2)

Cst. 4. § fb)

4. Az iskoláztatási támogatásra való jogosultság

A **tankötelezettség** kérdését a köznevelési törvény (Nkt.) rendezi. E szerint:

Magyarországon minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. [...] A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti.

GYERMEK UTÁN JÁRÓ ISKOLÁZTATÁSI TÁMOGATÁS

(1) jogosulti kör: **saját háztartásban nevelt, illetve intézményben elhelyezett gyermekekre** tekintettel

- szülő
- nevelőszülő
- gyám
- akinél a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték
- gyermekotthon vezetője
- szociális intézmény vezetője
- a gyámhatóság által a szülői ház elhagyását engedélyező határozatban megjelölt személy

(a) tanköteles gyermekre való tekintettel gyermek tankötelessé válása évének november 1-jétől a **tankötelezettség** teljes időtartamára

(b) a tankötelezettsége megszűnését követően köznevelési intézményben vagy szakképző intézményben tanulmányokat folytató gyermekre (személyre) tekintettel annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a gyermek (személy) a **huszadik** - a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény alapján fogyatékosági támogatásra nem jogosult, de sajátos nevelési igényű tanuló esetében **huszonharmadik** - életévét betölti.

(2) a **javítóintézet igazgatója** vagy a **büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka** a javítóintézetben nevelt vagy a büntetés-végrehajtási intézetben lévő, és gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermekre való tekintettel

(a) tanköteles gyermekre tekintettel a **tankötelezettség teljes időtartamára**,

(b) a tankötelezettsége megszűnését követően köznevelési intézményben tanulmányokat folytató gyermekre tekintettel **annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a gyermek a tizennyolcadik életévét betölti.**

(3) A **súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló** szülője a tankötelezettség teljesítésének formájától függetlenül a tankötelezettség teljesítésének végéig jogosult iskoláztatási támogatásra.

KÖTELEZŐ JOGANYAG:

Cst. 8. § (1)-(2)

SAJÁT JOGON JÁRÓ ISKOLÁZTATÁSI TÁMOGATÁS

Saját jogán jogosult az ellátásra, aki az alábbi feltételeket **egyidejűleg teljesíti:**

(1) **tankötelezettsége megszűnt** (tehát 16. életévét betöltötte)

(2) **köznevelési intézményben** tanulmányokat folytat

(3) az **alábbi helyzetek** valamelyike áll fenn:

- mindkét szülője elhunyt,
- a vele egy háztartásban élő hajadon, nőtlen, elvált vagy házastársától különélő szülője elhunyt,
- kikerült a nevelésbe vétel alól,
- a gyámsága nagykorúvá válása miatt szűnt meg,

- a korábban rá való tekintettel családi pótlékra jogosult személlyel nem él egy háztartásban, vagy
- az iskoláztatási támogatást - a gyámhatóságnak a szülői ház elhagyását engedélyező határozatában foglaltak szerint - a nagykorúságát megelőzően is a részére folyósították az ellátást

Meddig jár az ellátás? Annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a **huszadik** - fogyatékosági támogatásra nem jogosult, de sajátos nevelési igényű tanuló esetében **huszonharmadik** - életévét betölti.

KÖTELEZŐ JOGANYAG:

Cst. 8. § (3)

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE